

Levin kyläkuvan kehittäminen kilpailueduksi

Loppuraportti

Sisältö

1. TAUSTATIEDOT	3
2. PROJEKTIN LÄHTÖKOHTA, KOHDE JA TAVOITTEET	3
3. PROJEKTIN TOTEUTUS JA YHTEISTYÖ	4
4. JULKISUUS JA TIEDOTTAMINEN.....	14
5. ONGELMAT JA SUOSITUKSET.....	17
6. PROJEKTIN TULOKSET	17
7. PROJEKTIN INNOVATIIVISUUS	23
8. PROJEKTIN TASA-ARVOVAIKUTUKSET	24
9. PROJEKTIN VAIKUTUKSET KESTÄVÄÄN KEHITYKSEEN.....	24
10. HYVÄT KÄYTÄNNÖT	24
11. TOIMINNAN JATKUVUUS.....	25
12. HANKKEEN KUSTANNUSARVION JA RAHOITUKSEN TOTEUTUMINEN	25
13. HANKKEEN TALOUSHALLINTO JA ARKISTOINTI	25
14. YHTEENVETO PROJEKTIN TOTEUTUKSESTA JA TULOISTA	26

Lisätietoja LKKK –hankkeesta:

Katariina Kinnunen
Elinkeinojohtaja, Kideve Elinkeinopalvelut
gsm: 0400 955 472
s-posti: katariina,kinnunen@kittila.fi

Katja Kaunismaa
Projektipäällikkö, Kideve Elinkeinopalvelut
gsm: 0400 356 431
s-posti: katja.kaunismaa@kittila.fi

1. TAUSTATIEDOT

Projektin nimi:	Levin kyläkuvan kehittäminen kilpailueduksi
Projektin toteuttamisaika:	01.01.2008 – 31.8.2010
Projektin päävastuuviranomainen:	Lapin liitto
Projektin hallinnoiva organisaatio:	Kittilän kunta / Kideve Elinkeinopalvelut
Projektin vastuullinen johtaja:	Katariina Kinnunen
Projektipäällikkö:	Katja Kaunismaa
Projektin viestintä:	Nina Willman
Postiosoite:	Valtatie 15, 99100 Kittilä

2. PROJEKTIN LÄHTÖKOHTA, KOHDE JA TAVOITTEET

Vakiinnutettuaan asemansa yhtenä Suomen vetovoimaisimmista vapaa-ajan keskuksista, Levi jatkaa edelleen kehitystään ollakseen vuonna 2020 Pohjois-Euroopan kiinnostavin, kansainvälinen aktiviteetti- ja elämyskeskus, joka tarjoaa luontoon ja lappilaiseen kulttuuriin perustuvia monipuolisia matkailupalveluita. Tämän tavoitteen saavuttaminen edellyttää Levin monipuolista kehittämistä niin matkailupalvelujen tarjonnan, laadun kuin rakennetun ympäristönkin osalta. Etenkin kansainvälisten matkailijoiden vaatimukset matkakohteelleen ovat kovat. Kohteelta odotetaan laadukkuutta paitsi tarjolla olevien palvelujen, myös kohteen ympäristön siisteyden, ympäristöystävällisyyden ja viihtyvyyden osalta.

Levin kyläkuvan kehittäminen kilpailueduksi -hankkeen lähtökohtana oli alueen yrittäjien halu kehittää Levin matkailukeskuksen kyläkuvaa ympärivuotisen matkailun tukemiseksi ja vastata asiakkaiden toiveisiin ympäristöystävällisyyteen ja kestävään matkailuun liittyen. Hankkeen käynnistyessä tilanne oli vielä se, että Levin kyläkuvan oli paikoin viimeistelemätön ja jopa sotkuinen, etenkin kesäaikaan. Levin ydinkeskustan suurten rakennustyömaiden valmistuessa ongelma oli entistä näkyvämpi, koska kontrasti uuden rakennuskannan ja erittäin korkeatasoisten ratkaisujen sekä toisaalta rakennusjätetasojen, roskaisten katujen ja kesän ajaksi ”unohdettujen” liiketilojen ja mökkien välillä on suuri. Kuitenkin juuri ydinkeskustan tulisi toimia Levin käyntikorttina. Hankkeen idean syntymisen lähtökohta, Levin keskustan kyläkuvan viimeistely, oli hankkeen käynnistyessä erittäin relevantti.

Levin haasteena on kesäajan viimeistelemätön ilme

Projektille asetettiin tavoitteeksi toteuttaa toimintamalli, jonka puitteissa keskustan kyläilmeeseen vaikuttavat tahot (kunta, yrittäjät, kiinteistöjen omistajat, myös Ely-keskus) heräävät huomaamaan aiheen merkityksen ja saavat käyttöönsä kokonaisvaltaisen ympäristörakentamisen käsikirjan. Kirjan tavoitteena on tarjota ohjeita ja opastusta siitä, miten juuri Levillä voidaan rakennetun ympäristön tasoa kehittää ja mitä eri toimijat voivat kyläilmeen kohentamiseksi tehdä. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi tilattiin hankkeen puitteissa Leville suunnitelmat niin kesä- kuin talvi-ilmeenkin kohentamiseksi, ja niiden avulla käsikirjan sisältösio oli mahdollista toteuttaa. Toimintamalli päätettiin kohdentaa aluksi Levin ydinkeskustaan, joka jatkossa voi tarjota hyviä käytäntöjä vietäväksi myös keskustan ulkopuolelle.

Hankkeen aikana kävi ilmeiseksi se, että haasteet toimintamallin jalkauttamisessa ja kyläkuvan kehittämisessä liittyvät hyvin pitkälti yhteisvastuuseen ja yhteiseen tahtoon huolehtia rakennetun ympäristön tilasta. Hankkeessa luodun toimintamallin onnistumisen edellytys on toimijoiden sitouttaminen hankkeen tavoitteisiin, ja tämä oli myös hankkeen suurin haaste. Tähän haasteeseen pyrittiin vastaamaan suunnittelemalla hankkeen toimintoja sellaisiksi, että niillä voitiin tavoittaa mahdollisimman moni hankkeen pääkohderyhmistä – niistä, jotka toimillaan vaikuttavat Levin kyläkuvaan.

3. PROJEKTIN TOTEUTUS JA YHTEISTYÖ

Hankkeen hallinto

Projektin vastuullisena johtajana toimi Kittilän kunnan elinkeinoliikelaitos Kideven johtaja Katariina Kinnunen. Kittilän kunta toimi hankkeen vastuullisena toteuttajana. Kittilän kunnan Kideve Elinkeinopalvelussa työskenteli myös hankkeen projektipäällikkö Katja Kaunismaa sekä hankkeen viestintäassistentti Nina Willman.

Projektin toteutusta ohjaamaan kutsuttiin edustajat niin Kittilän kunnalta kuin Levin isoimmista yrityksistä. Nämä tahot ovat myös keskeisesti vaikuttamassa siihen, millainen Levin kyläkuva on ja miten siitä pidetään huolta. Heidän toiminnallaan on myös keskeinen merkitys siinä, miten hankkeen tulokset saadaan vietyä käytäntöön.

Projektin ohjausryhmään kuuluivat seuraavat henkilöt:

- Kittilän kunta, kunnanjohtaja Seppo Maula
  - Kittilän kunta, elinkeinojohtaja Katariina Kinnunen
  - Kittilän kunta, tiemestari Jari Kinnunen
  - Kittilän kunta, hortonomi Jaana Uusitalo
  - Kittilän kunta, rakennustarkastaja Jonna Vinberg-Laaksonen
  - Kittilän kunta, ympäristösihteeri Carita Lallukka
  - Levin Matkailu Oy, toimitusjohtaja Jussi Töyrylä
  - Oy Levi Ski Resort Ltd, toimitusjohtaja Jouni Palosaari
  - Hullu Poro Oy, toimitusjohtaja Päivikki Palosaari
  - Levin Matkailukeskus Oy, toimitusjohtaja Ari Aspia
-
- Lapin liitto, projektin valvoja, Samu Rötkönen

*LKKK -hankkeen ohjausryhmä Itävallan opintomatalla.
Kuvassa mukana myös Levin Matkailun hallituksen jäseniä.*

Ohjausryhmä kokoontui hankkeen aikana yhteensä 11 kertaa. Lisäksi ohjausryhmä kutsuttiin koolle 8.12.2010 hankkeen tulosten loppukatselmukseen sekä loppuraportin esittelyyn. Ohjausryhmäkokousten koollekkutsumisesta, asialistojen valmistelusta sekä pöytäkirjojen kirjoittamisesta vastasivat hankkeen projektipäällikkö sekä joidenkin kokousten osalta viestintäassistentti.

Projektin toteutus ja eri tahojen yhteistyö projektissa

Hankkeen aloitustoimenpiteet

LKKK -hanke käynnistyi maaliskuussa 2008 Lapin liiton kanssa pidettävällä aloituskokouksella. Tämän jälkeen hankkeen varsinaista toimintojen käynnistämistä päätettiin lykätä vähintään syksyyn 2008, koska Levin keskustan rakentaminen oli vielä kesällä 2008 täydessä vauhdissa, eikä viimeistelevien suunnitelmien

tekemistä ollut järkevä aloittaa tuossa vaiheessa. Syksyllä 2008 valittiin hankkeen ohjausryhmän jäsenet ja ohjausryhmä kokoontui ensimmäisen kerran 20.10.2008.

Syksyn 2008 toimintoihin kuului selvitystyö sen suhteen, millä teemalla hankkeessa olisi parasta lähteä liikkeelle, samoin kuin hankkeen toiminta-alueen rajaaminen. Tämän puitteissa pidettiin useita kunnan sisäisiä työpalavereita syksyn 2008 ja alkuvuoden 2009 aikana. Suunnitelmien tekeminen sekä talvi- että kesäilmeen kohentamiseksi katsottiin järkevimmäksi tavaksi aloittaa hankkeen varsinainen toiminta, ja todettiin että hankkeen kannattaa suunnitelmia tilattaessa keskittyä Levin ydinkeskustaan sekä muutamaa maisemallisesti keskeiseen kohteeseen Levillä.

Hankkeen toiminta-alueeksi rajattiin Levin ydinkeskusta

Hankkeen projektipäällikön haku ja valinta toteutettiin ripeässä tahdissa maaliskuussa 2009, ja projektipäällikkö aloitti työt 27.4.2009. Tapaamiset ohjausryhmän jäsenten sekä muutamiin muiden hankkeen kannalta olennaisien tahojen kanssa olivat osa työnkuvaa projektipäällikön ensimmäisten työkuukausien aikana, samoin kuin tutustuminen hankkeen taustaan ja lähdeaineistoihin.

Hakemus hankkeen keston pidennyksestä valmisteltiin ohjausryhmäkokouksessa sovitulla tavalla ja toimitettiin Lapin liiton käsiteltäväksi 30.6.2009. Se hyväksyttiin esityksen mukaisesti Lapin liitossa syyskuussa ja hanke sai jatkoaikaa 31.8.2010 saakka.

Hankkeen toimenpiteet oli jaoteltu kolmeen eri osa-alueeseen: suunnitelman laatiminen matkailukylämaiseman kehittämiseksi, ympäristötietoisuuden lisääminen ja yhteisvastuun luominen alueen

toimijoille rakennetun ympäristön merkityksestä osana matkailukeskuksen laatua ja kestävää kehitystä sekä talvikunnossapidon kehittäminen. Toimenpiteet rajattiin koskemaan Levin ydinkeskustaa, johon toteutettujen hyvien mallien ajateltiin jatkossa toimivan esimerkkinä Levillä laajemminkin.

Hankkeen toimintojen suunnittelu ja taustatyö

Hankkeen toimenpiteiden yhteisen tavoitteen, yhteisen toimintamallin luominen Levin alueen toimijoille, edellytti hankkeen alkuvaiheessa runsaasti pohjatyötä. Hankkeen aluksi järjestettiin www- ja kirjekysely sekä Levin alueen yrittäjille että kiinteistöjen omistajille. Näiden avulla kartoitettiin alueen toimijoiden näkemyksiä kyläkuvan kehittämistä ja valmiudesta sitoutua kehittämistoimenpiteisiin. Kyselyyn saatiin yhteensä 87 vastausta, mitä voidaan pitää hyvänä tuloksena. Vastaukset auttoivat kohdentamaan hankkeen toimintoja sekä nostivat esille toimijoiden näkökulmia kyläkuvan ongelmakohtiin.

Hanke sai erinomaisen tilaisuuden kerätä tietoa kyläkuvan merkityksestä myös opinnäytetyön puitteissa. RAMKin opiskelija Teija Pappila laati LKKK-hankkeen puitteissa lopputyönsä aiheesta Levin ympäristöllisen kyläkuvan kartoittaminen. Tähän kuului matkailijahaastatteluita, jotka toteutettiin heinä- ja syyskuussa 2009. Projektipäällikkö toimi lopputyön ohjaajana tilaajan näkökulmasta. Haastattelujen tulokset tukivat hankkeen lähtökohtaa ja vahvistivat käsitystä siitä, että kyläkuvalle on merkitystä matkailijalle. Lopputyön tuloksia voitiin hyödyntää erityisesti Matkailijan ympäristöoppaan laatimisessa.

Ohjausryhmä toteutti opintomatkan Itävaltaan 23.–26.8.2009. Matkan tavoite oli tutustua Itävallan sellaisiin kohteisiin, joissa laskettelukeskuksen kesäajan ilme olisi kesällä hyvin hoidettu, ja jotka voisivat tarjota ideoita ja virikkeitä Levin kesäilmeen kohentamiseen. Tämä tavoite täyttyi varsin hyvin, ja kohteet tarjosivat erinomaisen mahdollisuuden tutustua monipuolisesti erilaisiin viherrakentamisessa käytettyihin ratkaisuihin Itävallan kohteissa. Samalla oli mahdollista keskustella siitä, mitkä näistä ratkaisuista olisivat sovellettavissa Leville. Myös Levin suunnitelmista vastaavat konsultit osallistuivat matkalle, mikä tarjosi mahdollisuuden suoraan kommunikaatioon ohjausryhmän jäsenten kanssa heti kohteissa. Näin konsultit saivat välitöntä palautetta siitä, mitä ohjausryhmä Itävallan kohteista näki mahdolliseksi Leville soveltaa, ja mitkä ratkaisut taas eivät Levillä toimisi. Tämä mahdollisuus paransi suunnitelmien laatua.

Itävallan opintomatkalta löytyi sekä Leville soveltuvia että Levillä vältettäviä käytänteitä

Syyskuussa 2009 hankkeelle palkattiin osa-aikainen viestintäassistentti, varmistamaan hankkeen yleisen tiedotuksen onnistuminen ja jotta voitiin panostaa suunniteltuun ympäristökampanjaan sen vaatimalla tavalla. Projektipäällikkö ja viestintäassistentti päivittivät yhdessä sekä hankkeen viestintäsuunnitelman että ympäristökampanjan suunnitelman.

Suunnitelmat Levin kyläkuvan kehittämiseksi

Suunnitelman laatiminen Levin matkailukylämaiseman kehittämiseksi jaettiin kolmeen eri osa-alueeseen: katu ympäristövarusteet ja valaistus, Levin lumettoman ajan ilme sekä jää- ja lumirakentamisen hyödyntäminen Levillä. Kunkin teeman osalta hankittiin suunnitelmat Leviä varten. Nämä hankinnat suoritettiin vuoden 2009 aikana. Myös talvikunnossapitomenetelmien kehittämiseen liittyen tilattiin suunnitelma ulkopuoliselta konsultilta vuonna 2009.

Katu ympäristövarusteet ja valaistus sekä lumettoman ajan ilme

Kilpailutuksen katu ympäristövarusteiden ja valaistuksen osalta valmisteli kunnan työryhmä loppusyksystä 2008 ja alkuvuodesta 2009. Lumettoman ajan ilmeen suunnittelun kilpailutuksen valmisteli hankkeen projektipäällikkö työryhmän tukemana alkukesällä 2009. Kilpailutuksen molemmista voitti FCG Planeko Oy. Työ katu ympäristövarusteiden ja valaistuksen osalta aloitettiin jo kesäkuussa 2009 ja saatettiin loppuun tammikuussa 2010.

Lumettoman ajan ilmeen suunnittelun osalta työ aloitettiin elokuussa 2009 ja saatettiin sekin loppuun tammikuussa 2010. Tässä työssä pääkohteiksi valittiin

Osana hankkeessa tehtäviä valaistussuunnitelmia yksityisille kiinteistöille suunniteltiin suositus jouluvalaistuksesta, josta projektipäällikkö ja viestintäassistentti valmistelivat tiedotteen sekä järjestivät mahdollisuuden yhteistilaukseen. Asiasta tiedotettiin Levin ydinkeskustan kiinteistöjen omistajia ja yrittäjiä kirjeitse ja s-postilla. Jouluvalaistussuunnitelmasta tiedotettiin myös paikallismediaa, ja LeviNYT teki aiheesta jutun 27.10.2009.

Jää- ja lumirakentamisen hyödyntäminen Levillä

Jää- ja lumirakentamisen osalta päätettiin tilata suunnitelma kansainvälisen jää- ja lumirakentamistapahtuman toteuttamisesta Levillä. Tämän suunnitelman toteuttajaksi valittiin kilpailutuksella Lapin yliopiston Taiteiden tiedekunta. Suunnittelutyö aloitettiin marraskuussa 2009 ja suunnitelma valmistui huhtikuussa 2010. Suunnitelmassa esitettiin tapa toteuttaa vuosittain laajeneva, kansainvälinen lumi- ja jäätaidetapahtuma Levillä. Suunnitelman valmisteluvaiheessa käytyjen keskustelujen perusteella Levin toimijoille muodostui realistinen käsitys siitä, mitä laajamittainen lumen ja jään hyödyntäminen alueen talvimatkailun kilpailuvaltiksi vaativat, ja mitkä ovat Levin konkreettiset mahdollisuudet jään ja lumen hyödyntämiseen ja miten se kannattaa tehdä.

Tämän jälkeen keväällä 2010 aloitettiin neuvottelut tamperelaisen Futuvision Oy:ltä. Futuvision halusi perustaa Leville jäädä ja lumesta rakennetun teemapuiston, jonka nimeksi päätettiin Levin ICIUM. Tämä tulisi olemaan suljettu, yleisölle maksullinen jääpuisto. Yrityksen edustajat vierailivat Levillä pariin otteeseen kesällä 2010, ja projektipäällikkö esitteli heille Leviä sekä osallistui puiston perustamista koskeviin neuvotteluihin. Puiston perustamisesta päästiin yhteisymmärrykseen ja se avataan yleisölle joulukuun 2010. Puiston tekijöille toimitettiin hyödynnettäväksi myös hankkeen puitteissa tehty jää- ja lumirakentamisen suunnitelma. Puiston

kiinalaiset jäänveistäjät toteuttavat veistoksia myös Levin keskustaan, mikä kohentaa Levin talvi-ilmettä ja tukee LKKK -hankkeen tavoitteita lumen ja jään hyödyntämisestä kyläkuvan kehittämiseksi.

Talvikunnossapitomenetelmien kehittäminen

Talvikunnossapidon kehittämiseksi hankittiin myös suunnitelma Leviä varten. Tämä hankinta suoritettiin syksyn 2009 aikana. Konsultiksi valittiin Navico Oy. Työtä ohjaamaan koottiin erillinen työryhmä, johon kutsuttiin myös Ely-keskuksen edustaja. Suunnitelma valmistui helmikuussa 2010.

Toteutussuunnitelmat

Jotta Levin lumettoman ajan ilmeen yleissuunnitelmatasoisien kehittämissuunnitelmien käytäntöön vieminen olisi helpompaa, päätettiin niiden perusteella hankkia toteutussuunnitelmat kahdesta Levin näkyvimmästä kohteesta, Levin liikenneympyrän ilmeen kohentamisesta sekä Levin Eturinteen kukkakedosta. Tähän saatiin myös rahoittajalta lupa kesäkuussa 2010. Levin liikenneympyrään oli saatu kunnan hortonomilta konsultin ehdotuksen kanssa kilpaileva versio, joka todettiin Leville sopivammaksi. Koska liikenneympyrän uudistamisesta vastuuta kantaa myös Ely-keskus, projektipäällikkö oli sen toteutussuunnitelmaan liittyen yhteydessä Ely-keskukseen, jossa suunnitelmaluonnokset myös käytettiin kommentailla työstövaiheessa. Sieltä saatujen ohjeiden mukaan projektipäällikkö otti yhteyttä myös liikenneympyrän taideteoksen unkarilaiseen suunnittelijaan, jota projektin toiminta-aikana ei kuitenkaan tavoitettu.

Toteutussuunnitelmien hankinta suoritettiin kesä-heinäkuussa 2010, ja toteuttajaksi valittiin kilpailutuksen perusteella Ramboll Finland Oy. Projektipäällikkö ja ohjausryhmän edustajat, erityisesti kunnan hortonomi ja Levi Ski Resortin edustaja, ohjasivat suunnittelijan työtä, joka valmistui elokuussa 2010.

Rakennetun ympäristön laatukäsikirja

Kaikki hankkeen suunnitelmat toivat osaltaan sisältöä hankkeessa laadittuun Rakennetun ympäristön laatukäsikirjaan, joka konkretisoi hankkeen tavoitteena olleen yhteisen toimintamallin. Käsikirjan ideointi aloitettiin syksyllä 2009, ja se päätettiin laatia verkkokäsikirjan muotoon. Tämä takaa käsikirjan pitkäikäisyyden ja helpon päivitettävyyden. Lisäksi siihen on mahdollista koota linkkien välityksellä paljon laajempi ja ajantasaisempi sisältö kuin painettuun käsikirjaan olisi mahdollista tehdä. Käsikirjan laatimisessa viestintäassistentin rooli oli merkittävä. Onnistuneen toteutuksen edellytyksenä oli myös hyvä yhteistyö kunnan relevanttien osastojen edustajien kanssa, mikä onnistuikin hyvin.

Yhteisvastuun ja ympäristötietoisuuden luominen Levillä

Yhteisvastuun ja ympäristötietoisuuden luonti alueen toimijoille rakennetun ympäristön merkityksestä osana laatua toteutettiin **Levin ympäristökampanjan** muodossa. Tämän kampanjan suunnittelu aloitettiin heti hankkeen käynnistyttyä. Ensimmäiset yhteisvastuuseen ja ympäristötietoisuuteen liittyvät toimenpiteet toteutettiin jo kesällä 2009 ja niitä jatkettiin hankkeen loppuun saakka. Tähän liittyen hanke teki yhteistyötä useiden eri toimijoiden kanssa: Levin Ympäristötiimi, Lapeco, Pidä Lappi Siistinä ry sekä Hettula Oy.

LKKK -hankkeen ympäristökampanjaa varten hanke järjesti Kittilän nuorille **slogankilpailun** yhteistyössä Levin ympäristötiimin kanssa syksyllä 2009. Slogankilpailulla haettiin Levin vihreät arvot kiteyttävää slogania käytettäväksi kevään ympäristökampanjan nimenä. Slogankisa järjestettiin yhteistyössä Kittilän yläkoulun, lukion ja Levi-instituutin kanssa. Slogankisan voittaja ”Green days in Many Ways!” toimi hankkeen ympäristökampanjan nimenä. Kisan myötä myös hanke sai hyvin julkisuutta paikallislehdistössä Lapin Kansaa myöden.

Ympäristökampanjan nuorille suunnattu osa jatkui **piirustuskilpailun** muodossa. Kilpailu suunniteltiin syksyllä Kittilän yläasteen ja lukion kuvaamataidon lehtorin kanssa. Kilpailu toteutettiin keväällä 2010, ja sen tavoitteena oli saada Levin ympäristöarvoja kuvaavia piirroksia vietäväksi Levin liikenneympyrän alikulkutunneleiden seiniin. Piirroksien tavoitteena oli levittää ympäristöystävällistä ajattelua Levin kävijöiden ja asukkaiden keskuudessa.

Ympäristökampanjan puitteissa järjestettiin Levin kaikille toimijoille **tempauspäivä** ”Green Days in Many Ways” Levin siivoamiseksi ja ympäristötietoisuuden lisäämiseksi 7.5.2010.

Ympäristöystävällisyyden ja yhteisvastuun kampanjointia jatkettiin kesällä 2010 **näkyvydellä Levin kyläkuvassa**. Muonontien varrella Leville Kittilästä saavuttaessa on banderollipaikka, jossa on vaihtuvasti Levin ja eri tapahtumien banderolleja. Hankkeen viestintäassistentti suunnitteli yhdessä projektipäällikön ja Levin ympäristötiimin kanssa banderollin. Lisäksi keväällä 2010 koululaisille järjestetyssä Green Days in Many Ways -piirustuskilpailussa kunniamaininnan saaneesta työstä toteutettiin juliste Levin keskustan bussipysäkeille.

Levin matkailijoille tuotettiin **Matkailijan ympäristötieto-opas**, jonka toteutuksessa voitiin hyödyntää hankkeen yhteistyöverkoston. Se toteutettiin tiiviissä yhteistyössä projektipäällikön, viestintäassistentin, hankkeen ohjausryhmäjäsenten, Levin Ympäristötiimin, Lapecon, Pidä Lappi Siistinä ry:n sekä Hettula Oy:n kesken. Oppaan kuvituksesta vastaavan Seppo Leinosen kuvitusta on käytetty myös Ympäristötiimin omassa ympäristöasioiden viestinnässä, jolla varmistetaan että kaikki viestintä Levin ympäristöasioista muodostaa kävijän silmissä yhdenmukaisen kokonaisuuden. Oppaan suunnittelu aloitettiin jo kesällä 2009, ja se valmistui keväällä 2010.

Erytisen hyödyllistä hankkeen tavoitteiden saavuttamisen näkökulmasta oli **yhteistyö Levin Ympäristötiimin kanssa**, joka toimi Levin Green DMN -laatuhankkeen puitteissa. Hanke on ympäristöpainotteinen kehittämisohjelma kaudelle 2008-2010 ja sen tavoitteet keskittyivät suurelta osin ympäristöosaamiseen sekä Levin kestävän kehityksen hengen luomiseen laadun jatkuvan kehittämisen ja tuloksen tekemisen hengessä. LKKK -hanke ja Levin ympäristötiimi laativat yhteistyössä mm. Green Start -ympäristölaatuja järjestelmää ja Matkailijan Ympäristöopasta Leville. **Green Start – ohjelma** on tarkoitettu Levin yrityksiä laaja-alaisesti kerääväksi ohjelmaksi, jossa tavoitteena on ympäristön monipuolinen huomioiminen. Osaksi Green Startia ja Levin ympäristöarvoja on otettu myös ympäristörakentamisen esteettisyys ja kyläkuvasta huolehtiminen. Tätä kautta on mahdollista osaltaan taata Levin toimijoiden sitoutuminen myös LKKK-hankkeen tavoitteisiin. LKKK-hankkeen projektipäällikkö ja viestintäassistentti toimivat Levin Ympäristötiimin täysivaltaisina jäseninä, mikä mahdollisti hankkeiden tiiviin yhteistyön.

LKKK-hankkeen yleisötilaisuudet

Hankkeen kuluessa järjestettiin useita yleisötilaisuuksia hankkeen teemojen merkeissä:

- ”Kyläkuvastako Levin matkailuvaltti?” –keskustelutilaisuus 19.8.2009
- Talvikunnossapito Levillä - haasteita ja ratkaisuja –keskustelutilaisuus 22.1.2010
- Jää ja lumi Levin matkailuvaltiksi – workshop 4.2.2010
- Ilmastonmuutos – uhka, mahdollisuus vai molempia? –keskustelutilaisuus 11.2.2010 (yhteistyössä Clim-ATIC –hankkeen kanssa)
- Levin tempauspäivä 7.5.2010 yhteistyössä Levin ympäristötiimin kanssa
- Viherrakentamisen mahdollisuudet –keskustelutilaisuus 14.6.2010 (yhteistyössä Tunturi-Lapin TE-toimiston kanssa)
- Pohjoisen viherpäivät 2010 –seminaari 19.-20.8.2010 (yhteistyössä NPNP –hankkeen toteuttajien MTT:n ja Oulun yliopiston sekä Tornion kaupungin, Rovaniemen kaupungin sekä Ruralpolis -hankkeen kanssa)

Nämä keräsivät yhteensä lähes 500 osallistujaa. Useimmat keskustelutilaisuudet järjestettiin yhteistyössä hankkeeseen hankittujen asiantuntijoiden kanssa, osana hankkeessa toteutettujen suunnitelmien työstämisestä. Keskustelutilaisuuksien avulla pyrittiin takaamaan se, että Levin toimijoiden näkökulmat saadaan mukaan suunnitelmiin ja sitä kautta sitoutuminen niiden käytäntöön viemiseen olisi vahvempi. Tilaisuudet palvelivat myös hankkeen tiedottamisen tavoitteita.

Kyläkuvastako Levin matkailuvaltti? –keskustelutilaisuus, 19.8.2010.

Kuva Levin Sanomat.

Levin tempauspäivä järjestettiin 7.5.2010. Se suunniteltiin yhdessä hankkeen ohjausryhmän ja Levin Ympäristötiimin kanssa, ja sen tavoitteena oli tuoda ympäristöasioita esille mahdollisimman laajalle joukolla Levin toimijoita. Päivän aikana järjestettiin roskarata Sirkan koulun oppilaille, kirpputori ja ilmastonmuutosnäyttelyyn tutustuminen Levi Summitissa, ympäristöaiheinen infonäyttely Zero Pointissa, piirustuskilpailun voittajatöiden näyttely Zero Pointissa sekä Levin siivoustalkoot. Yhteistyökumppaneiden avustuksella järjestettiin talkooväelle myös makkaranpaistoa, virvokkeita ja arpajaiset kaikkien osallistuneiden kesken.

Levin tempauspäivä 7.5.2010

Päivän aikana julkistettiin hankkeen tuotokset, Matkailijan ympäristöopas ja Rakennetun ympäristön laatukäsikirja, suurelle yleisölle sekä kannustettiin kaikkia alueen toimijoita Levin kyläkuvasta huolehtimiseen. Yhteistyökumppaneita päivän toteutuksessa olivat Immelän Vihurit, Lapin jätehuolto kuntayhtymä Lapeco, Hettula Oy, Kuusakoski Oy, YIT sekä Pidä Lappi Siistinä ry sekä Kittilän Luonto ry. Levi-instituutin opiskelijat järjestivät päivän aikana roskaradan Sirkan koulun oppilaille.

Tempauspäivään osallistui kaikkiaan noin 200 ihmistä. Siitä on tarkoitus tulla vuosittain toistuva tapahtuma, joka jatkossakin toimii etappina Levin valmistautumisessa talven jälkeen kesäkauteen. Se myös pitää yllä hankkeen aikana luotua yhteisvastuuta Levin kyläkuvan siisteydestä. Levin tempauspäivän järjestämisestä jatkossa vastaa Levin Matkailu. Yhteistyökumppaniksi on jatkossakin mahdollista saada Levi-Instituutti hankkeen aikana tehtyjen neuvottelujen pohjalta.

Ehdottomasti merkittävin hankkeen järjestämä tapahtuma oli loppuseminaari, **Pohjoisen viherpäivät 2010**. Se järjestettiin LKKK -hankkeen sekä MTT:n, Oulun yliopiston, Tornion kaupungin, Rovaniemen kaupungin sekä Ruralpoliksen yhteistyönä. Kohderyhmänä olivat erityisesti Pohjois-Suomen viheralan toimijat niin tarjoajan (viheralan ammattilaiset) kuin tilaajan (kiinteistöjen omistajat, yritysten ja kuntien edustajat) puolelta. Projektipäällikkö haki seminaarin järjestämiseen lisärahoitusta Ruralpolis –hankeelta. Päivien suunnittelu ja toteutus työllistivät hankkeen projektipäällikköä ja viestintäassistenttia erityisesti hankkeen parina viimeisenä kuukautena.

Seminaari järjestettiin 19.-20.8.2010 hotelli Levitunturissa. Seminaariin osallistui noin 120 viher- ja matkailualan edustajaa eri puolilta Suomea, ja siellä keskusteltiin viheralan tarjoamista mahdollisuuksista matkailukeskusten kilpailukyvyyn kehittämisessä. Seminaarin avulla Levin oli mahdollista profiloitua Pohjois-Suomen matkailukeskuksista ensimmäiseksi, jossa viherrakentaminen oli huomioitu osaksi matkailuympäristön ympärivuotisuuden kehitystä.

Yleisöä Pohjoisen viherpäivillä 19.8.2010

Työn- ja vastuunjako yhteistyökumppaneiden kesken

Hankkeen toimintojen onnistumisen kannalta yhteistyö sitä toteuttavien tahojen kesken on ollut keskeisessä roolissa.

Levin alueen isoimmat yritykset ovat sitoutuneet hankkeen toteutukseen esimerkillisesti. Hankkeen ohjausryhmässä oli edustus Levi Ski Resortilta, Levin Matkailusta, hotelli Levitunturista sekä Hullu Porosta. Nämä Levin alueen isoimpiin toimijoihin kuuluvat yritykset pystyivät ottamaan kantaa hankkeen suunnitelmiin niiden tulevana toteuttajina, ja veivät omalla panoksellaan hankkeen toteutusta suuntaan, jolla pystyttiin takaamaan sen tulosten hyvä laatu.

Hankkeen osatoteuttajan Levin Matkailun kautta käytössä oli suorat kontaktit Levin keskustan yrittäjiin laaja-alaisesti. Projektipäällikkö pystyi hyödyntämään näitä kontakteja, mikä helpotti hankkeen toiminnoista tiedottamista. Hankkeen ohjausryhmään kuuluneet yritykset edustavat alueen suurimpia hotelleja ja muita toimijoita, ja ne toivat hankkeeseen oman asiantuntemuksensa Levin ilmeen pitkäaikaisesta kehittämisestä.

Kittilän kunnalta hankkeen toteutukseen osallistui Kideve Elinkeinopalveluista projektipäällikkö, viestintäassistentti sekä vastuullinen johtaja. Kittilän tekniseltä osastolta hankkeen toteutukseen osallistuivat tiemestari, hortonomi, rakennustarkasta sekä ympäristösihteeri. Kittilän kunnan teknisen osaston edustajat tarjosivat korvaamatonta tukea hankkeen eri osa-alueiden toteutuksessa ja veivät hankkeen tuloksia hyödynnettäväksi kunnan toimissa Levin kyläkuvan suhteen. He myös takasivat sen, että hankkeen ulkopuolisilla asiantuntijoilla on käytössään tarvittavat materiaalit ja tietämys Levin keskustan rakennusmääräyksistä yms.

Projektin päätoteuttaja, Kittilän kunta/Kideve Elinkeinopalvelut vastasi hankkeen käytännön toimien suunnittelusta ja toimeenpanosta, johon kuitenkin ohjausryhmällä on aina ollut mahdollisuus vaikuttaa. Projektipäällikkö ja vastuullinen johtaja laativat hankkeen toimeenpanosuunnitelman ja vastasivat yhdessä sen seurannasta. Projektipäällikkö vastasi ulkopuolisen asiantuntemuksen hankinnasta, ja on yhdessä hankkeen vastuullisen johtajan kanssa on huolehtinut hankintaprosessien oikeellisuudesta ja pitänyt yhteyttä tarvittaviin sidosryhmiin hankkeen ulkopuolella.

Kansainvälinen yhteistyö

Levin kehittämisessä on perinteisesti otettu vaikutteita hyvistä käytännöistä, joita on toteutettu ulkomaisissa hiihtokeskuksissa. Tässä hankkeessa on haettu vaikutteita tekemällä opintomatka Itävaltaan, jossa hiihtokeskusten kesäajan toiminnan kehittämisestä on pitkät perinteet. Tämän opintomatkan vaikutteita on suoraan hyödynnetty myös Levin kesäilmeen suunnittelussa.

Hankkeen osalta kansainvälistä yhteistyötä on toteutettu myös jää- ja lumirakentamisen toimintojen suunnittelussa ja käytäntöön viemisessä. Yhteistyö Futuvision Oy:n kanssa on mahdollistanut kiinalaisen osaamisen tuomisen alueelle, tuloksena Barentsin alueen suurin jää- ja lumipuisto ICIUM Leville.

4. JULKISUUS JA TIEDOTTAMINEN

Tiedottamisen tavoitteet

LKKK-hankkeen suunnitelmassa mainitaan että hankkeen avulla pyritään aktivoimaan alueen toimijat huomioimaan ympäristön merkitys osana alueen laatua. Tästä syystä yhteisvastuun luominen kylämaiseman hoitoon ja ympäristön viihtyisyyteen olivat myös hankkeen tavoitteita ja edellytys Levin kyläkuvan kehittymiselle.

Näihin tavoitteisiin linkittyivät myös hankkeen tiedottamisen tavoitteet. Tiedottamisella tuli tavoittaa kaikki Levin kyläkuvaan vaikuttavat tahot ja välittää tietoa siitä, mikä merkitys kyläkuvalla on Levin matkailun kehittymiselle. Samoin näille tahoille tuli välittää tietoa siitä, miten ne voivat omilla toimillaan vaikuttaa kyläkuvaan, ja miten hankkeen tuloksia voi tässä toiminnassa hyödyntää.

Hankkeen tiedotuksellisen osuuden merkitys korostui hankkeen edetessä, kun hankkeen haasteellisimmaksi osuudeksi vahvistui yhteisvastuun luominen kyläkuvasta huolehtimiseen. Siksi hankkeen tiedotukseen panostettiin jopa suunniteltua enemmän. Hankkeessa työskenteli viestintäassistentti syyskuusta 2009 lähtien, aluksi osa-aikaisesti, mutta hankkeen viimeisinä kuukausina kokopäiväisesti. Tämä takasi hankkeen tiedotuksellisen osuuden hyvän käytännön toteutuksen sekä Rakennetun ympäristön laatukäsikirjan laadukkaan toteutuksen.

Tiedottamisen pääkohderyhmät ja päävälineet

Hankkeen tiedotuksen osalta pääkohderyhmiin kuuluivat kaikki tahot, joiden toimilla on näkyvyyttä Levin kyläkuvaan. Näihin kuuluvat mm. Kittilän kunta, Levin eri toimijat (asukkaat, yrittäjät, kiinteistöjen omistajat) sekä matkailijat. Näiden lisäksi vielä Ely-keskuksella toimilla on merkitystä Levin kyläkuvaan.

Hankkeen tiedottamisen päävälineinä käytettiin paikallislehtiä, Levin Matkailun sähköpostilistaa sekä Kideven, Kittilän kunnan ja Levin Matkailun www-sivuja. Näiden lisäksi Levin ydinkeskustan kiinteistöjen omistajia lähestyttiin sekä sähkö- että kirjepostilla hankkeen alussa. Hankkeen edetessä käytettiin myös muita

tiedotuksen keinoja – näkyvyyttä haettiin julisteilla, banderolleilla ja pinsseillä. Lisäksi hankkeessa järjestettiin useita yleisötilaisuuksia, joissa toimijat haastettiin mukaan pohtimaan kyläkuvaan liittyviä kysymyksiä.

Tiedottamisen toimenpiteet ja niiden onnistuminen

Hanke, sen tavoitteet ja toiminnot saivat kiitettävästi julkisuutta Kittilän paikallisjulkaisuissa ja niitä pystyttiin näin viemään suuren yleisön tietoisuuteen. Levin ydinkeskustan toimijat, yrittäjät ja kiinteistöjen omistajat ovat lisäksi saaneet hankkeeseen liittyviä tiedotuksia sähköpostitse sekä kirjeitse.

Hankkeen aluksi järjestettiin www- ja kirjekysely sekä Levin alueen yrittäjille että kiinteistöjen omistajille. Näiden avulla kartoitettiin alueen toimijoiden näkemyksiä kyläkuvaan kehittämisen ja valmiudesta sitoutua kehittämistoimenpiteisiin. Kyselyyn saatiin yhteensä 87 vastausta, mitä voidaan pitää hyvänä tuloksena. Vastaukset auttoivat kohdentamaan hankkeen toimintoja sekä nostivat esille toimijoiden näkökulmia kyläkuvaan ongelmakohtiin.

Jotta hankkeen keskeiset teemat tulisivat suurelle yleisölle tutuksi ja hankkeen tavoitteisiin saataisiin sitoutettua keskeiset toimijat, järjestettiin hankkeen puitteissa useita yleisötilaisuuksia. Hankkeen eri osa-alueista tiedottamista ja toimijoiden niihin liittyvää sitouttamista palvelivat myös muut hankkeen järjestämät tilaisuudet ja niihin liittyvä uutisointi.

Hankkeen ympäristökampanjan osana Kittilän nuorille järjestetty slogankilpailu syksyllä 2009 sai myönteistä huomiota, ja tätä kautta keväällä 2010 toteutettavaa ympäristökampanjaa saatiin ennakkomarkkinoitua useiden paikallislehtien kautta. Kittilän kouluille järjestetty ympäristöaiheinen piirustuskilpailu oli seuraava osa ympäristökampanjaa, joka huipentui Levin tempauspäivään 7.5.2010. Kaikki kampanjan osat saivat palstatilaa paikallismedioissa, ja koko hanke tavoitteineen tätä kautta kaivattua julkisuutta.

Hankkeen puitteissa tuotettiin seuraavat konkreettiset julkisuuteen ja tiedottamiseen tähdänneet tuotteet:

- Rakennetun ympäristön laatukäsikirja, julkaistu osoitteessa www.kideve.fi/rakennetun_ympariston_laatukasikirja
- Paperiesite Rakennetun ympäristön laatukäsikirjasta jaettavaksi asiakkaille Kittilän kunnan teknisellä osastolla
- Matkailijan ympäristöopas jaettavaksi Levin eri majoitusvaihtoehtoihin
- Pinssit Levin slogankilpailun voittajasloganeista jaettavaksi Levin tempauspäivänä sekä muissa sopivissa tilaisuuksissa
- Green Days in Many Ways –banderolli Levin sillan viereen
- Säänkestävät ulkotaulut Green Days in Many Ways –piirustuskilpailun neljästä voittajatyöstä, jotka ovat esillä Levin liikenneympyrän alikulkutunnelissa
- Isot julisteet bussipysäkeille Green Days in Many Ways –piirustuskilpailun kunniamaininnan saaneesta työstä

- Piirustusnäyttely Zero Pointiin kesäksi 2010 Green Days in Manys Ways –piirustuskilpailun voittaja- ja muista parhaimmiksi valituista töistä

Piirros / drawing: Iris Barsk, Kittilän yläkoulu, 9 A / Kittilä secondary school, 9th grade

*Piirustuskilpailun kunniamaininnan saanut Iris Barskin työ,
josta toteutettiin isokokoiset julisteet Levin bussipysäkeille*

Kaikissa hankkeen julkisuuteen ja tiedottamiseen tähtäävissä toiminnoissa on tuotu esiin sen saama EU-tuki vähintään tarvittavin logoin.

Hankkeen esittely muissa tilaisuuksissa

Projektipäällikkö esitteli projektia ja sen tavoitteita Levin ohjelmapalveluyrittäjien eli Opalin kokouksessa 1.9.2009 Levillä hotelli Sirkantähdessä.

Projektipäällikkö ja viestintäassistentti osallistuivat Pidä Lappi Siistinä ry:n järjestämään Ympäristöseminaariin Saariselällä 28.1.2010. Seminaarin teemana oli ”Matkailu ja Ympäristö”. Tilaisuudessa esiteltiin monipuolisesti hankkeen toimintaa noin sadan hengen yleisölle, joka koostui niin jätehuollon, ympäristöalan kuin matkailualan edustajista.

Projektipäällikkö esitteli hankkeen seminaarissa ”Natural products, traditions and tourism. State of the art and possible applications in Barents region” Levillä 25.11.2009. Kuulijoina oli suomalaisten osallistujien lisäksi joukko Murmanskin luonnontieteellisen puutarhan edustajia.

Projektipäällikkö esitteli hanketta Ylläksen ympäristötiimin Levin vierailun yhteydessä 23.4.2010. Kuulijoina oli edustajia Ylläksen alueen keskeisimmistä matkailualan yrityksistä.

Projektipäällikkö sekä ohjausryhmän jäsen, Kittilän kunnan hortonomi Jaana Uusitalo esittelivät hanketta, sen kyläkuvasuunnitelmia ja niiden toteutumista Pohjoisen viherpäivillä Levillä 19.-20.8.2010.

Hanketta esiteltiin Tunturi-Lapin aluekehityspäivillä Levillä 27.-28.10.2010. Hankkeella oli kehityspäivillä posteripaikka.

Hankkeen konsultti Timo Perälä Navico Oy:stä esitteli hankkeessa tuotettua talvikunnossapitomenetelmien kehittämisraporttia Väylät ja liikenne 2010 –seminaarissa Jyväskylässä 13.-14.10.2010 sekä "Make life easy in Finland" –seminaarissa Helsingissä 11.11.2010.

Hankkeen vastuullinen johtaja on lisäksi esitellyt hanketta lukuisissa Kittilän ja Kideven esittelyissä niin kotiin kuin ulkomailla.

Yhteenveto tiedottamisen onnistumisesta

Yhteenvetona voidaan todeta, että hankkeen tiedottamisella on pystytty tavoittamaan kaikki keskeiset kohderyhmät, jotka jatkossa vastaavat myös hankkeen toiminnan jatkuvuudesta ja tulosten hyödyntämisestä. Vaikutukset näiden toimintaan jäävät nähtäväksi pääasiassa hankkeen jälkeisinä vuosina.

5. ONGELMAT JA SUOSITUKSET

Hanke alkoi keväällä 2008. Keväällä ja kesällä 2008 selvisi, että hankkeen täysimittainen toteutus kannattaa siirtää vuosille 2009 ja 2010, koska Levin keskustan rakennustyömaiden valmistuminen vei odotettua pidempään ja kesällä 2008 ydinkeskusta oli vielä pahasti kesken. Hankkeen kestolle haettiin ja saatiin pidennystä elokuulle 2010 saakka, jotta tavoitteisiin pääseminen olisi realistisempaa.

Hankkeessa toteutettu opintomatka vaati myös muutoshakemuksen, koska matkalle lähtijät olivat hankkeen ohjausryhmän jäseniä. Perusteltu hakemus hyväksyttiin Lapin liitossa ja matka voitiin tehdä suunnitelmien mukaisesti.

6. PROJEKTIN TULOKSET

Kyläkuvan kehittämiseen liittyvät suunnitelmat

Levin katu ympäristövaruste- ja valaistussuunnitelma

Levin katu ympäristövaruste- ja valaistussuunnitelma antaa suuntaviivat Levin kyläkuvan viimeisteleviin toimenpiteisiin koskien nimensä mukaisesti katu ympäristövarusteita sekä valaistusta. Suunnitelmien sisältö on siirretty soveltuvin osin Rakennetun ympäristön laatukäsikirjan sisällöksi, ja ne ovat käsikirjan kautta saatavissa myös kokonaisuudessaan.

Suunnitelmien puitteissa on jo tehty ensimmäiset hankinnat Leville. Konkreettisesti hankkeen vaikutukset Levin kyläkuvaan ovat jo näkyneet alueen jouluvalaistuksessa. Levin jouluvalaistus onkin selvästi lisääntynyt myös yksityisillä kiinteistöillä vuoteen 2008 verrattuna. Myös julkisen tilan jouluvalaistusta on kohennettu hankkeen suositusten ja suunnitelmien mukaisesti. Tästä osoituksena ovat Levin Torikujalle hankitut, Leviä varten suunnitellut jouluvalot, jotka asennettiin juuri ennen joulukautta 2009 ja joiden määrää lisättiin edelleen kaudeksi 2010-2011.

Kuvassa esimerkki yksityisen kiinteistön jouluvalaistuksesta, joka on toteutettu LKKK-hankkeen mallin mukaisesti

Kuvassa Torikujalle hankitut jouluvalot, jotka on suunniteltu LKKK-hankkeessa Leviä varten

Kesällä 2010 tehtiin Leville katu ympäristövarustehankintoja suunnitelman suositusten mukaisesti. Kunta hankki Levin ydinkeskustaan lisää roska-astioita. Levin Matkailun johdolla hankittiin alueelle suositusten mukaisia polkupyörätelineitä, jotka asennettiin kesällä 2010. Telineet ovat erityisen tarpeellisia uusien, ilmaiseksi käytössä olevien kyläpyörien myötä. Kyläpyörät taas ovat osa Levin Green Days in Many Ways! – ympäristökampanjaa, jota toteuttamassa myös LKKK-hanke on ollut mukana.

Kittilän kunta on varannut budjettiinsa varoja jatkaakseen katu ympäristövarusteiden hankintaa jatkossakin hankkeen suositusten mukaisesti. Näihin suunnitelmiin kuuluvat mm. penkit, jouluvalojen lisätilaukset, opastaulut jne. Näitä hankintoja on luvassa jo talvikaudelle 2010–2011.

Leville hankittiin polkupyörätelineitä kesällä 2010 hankkeen suositusten mukaisesti

Levin lumettoman ajan ilmeen suunnitelma

Syksyllä 2009 tehtiin Leville suunnitelma lumettoman ajan ilmeen kehittämiseksi. Suunnitelma pitää sisällään yleissuunnitelman Leville laadituista suosituksista, ohjeista ja toimenpiteistä, jotka tukevat LKKK –hankkeen tavoitteita Levin ympärivuotisuuden kehittämiseksi. Suunnittelutyössä kiinnitettiin erityisesti huomiota Tunturijärveen, Levihotellin kylpylän viereiseen lampeen, Levin porttiin, sekä etelärinteen liittymän liikenteenjakajaan ja Levin keskustan liikenneympyrään. Suunnitelman sisältö on siirretty soveltuvin osin Rakennetun ympäristön laatukäsikirjan sisällöksi, ja se on käsikirjan kautta saatavissa myös kokonaisuudessaan.

Yleissuunnitelmatastoisten suunnitelmien jatkotyöstämistä tehtiin tilaamalla Levin liikenneympyrän ja Levin Eturinteen uudistamiseksi myös toteutus suunnitelmat kustannusarvioineen ja hoitosuunnitelmineen. Nämä suunnitelmat on toimitettu Kittilän kunnalle sekä Oy Levi Ski Resort Ltd:lle jatkohyödyntämistä varten. Nämä laajat ja kustannuksiltaan suuret työt tullaan toteuttamaan hankkeen jälkeen. Eturinteen kukkaniityn osalta toteutusaikataulu on 2011–2014, jona aikana niitty toteutetaan vaiheittain.

Ylemmässä kuvassa Levin eturinteet nyt ja alemmassa rinteiden tavoitteellinen kesäilme.

Kuva Lumettoman ajan ilmeen suunnitelmasta

Jää- ja lumirakentamistapahtuman suunnitelma

Jää- ja lumirakentamistapahtuman suunnittelutyön tavoitteena oli kartoittaa ja hahmottaa talvitaiteen käytön mahdollisuuksia ja edellytyksiä Levillä. Suunnitelman valmistelun myötä Levin toimijoille muodostui realistinen käsitys siitä, mitä laajamittainen lumen ja jään hyödyntäminen alueen talvimatkailun kilpailuvaltiksi vaatii, mitkä ovat Levin konkreettiset mahdollisuudet jään ja lumen hyödyntämiseen ja miten se kannattaa tehdä. Keväällä ja kesällä 2010 varmistunut yhteistyömahdollisuus FutuVision Oy:n kanssa tarjosi mahdollisuuden toteuttaa jää- ja lumirakentamista Levillä todella laajamittaisesti ja laadukkaasti, ja tähän yhteistyömahdollisuuteen tarttuminen tuo näkyviä tuloksia Leville jo talvikaudelle 2010-2011 ICIUM –jää- ja lumiteemapuiston muodossa. LKKK-hankkeessa toteutetun suunnitelman mukaisia tapahtumia on luonnollisesti edelleen mahdollista toteuttaa Levillä, jatkossa mahdollisesti yhteistyössä ICIUMin kanssa.

Alueella myös jatkuu edelleen jää- ja lumirakentamisen koulutusta, jota toteuttaa Levi-Insituutti.

*Levin ICIUM –jääpuisto vie käytäntöön LKKK –hankkeen tavoitteita
Levin talvi-ilmeen kohentamisesta jään ja lumen avulla*

Rakennetun ympäristön laatukäsikirja

Rakennetun ympäristön laatukäsikirja (RYLK) laadittiin antamaan konkreettista tukea Kittilän ja erityisesti Levin rakennetun ympäristön suunnitteluun, toteutukseen ja kunnossapitoon. Siihen koottiin hankkeessa toteutetuista suunnitelmista suosituksia ja ohjeistuksia helposti luettavaan muotoon, runsaan kuvituksen kera. Lisäksi siihen koottiin Levin rakentamista ohjaavat ja määräävät asemakaavat, asemakaavamääräykset sekä rakennustapaohjeet. Laatukäsikirjan pääasiallisena tarkoituksena on täydentää niitä suosituksin ja esimerkkien avulla.

Tuloksena on käsikirja, josta löytyy rakennushankkeiden toteuttamisessa tarvittava olennainen tieto Kittilässä ja Levillä. Se löytyy osoitteesta http://www.kideve.fi/rakennetun_ympariston_laatukasikirja.

Ympäristöystävällisyyden ja yhteisvastuun lisäämiseen liittyvät tulokset

Matkailijan ympäristötieto-opas tarjoaa lukijalleen konkreettisia vinkkejä siitä, miten Levillä voi matkailia ympäristö huomioiden. Oppaita toimitettiin yhteistyötahoille jaettavaksi asiakkailleen, ja näin pystyttiin takaamaan sen mahdollisimman laaja jakelu. Levin Matkailu Oy on lisännyt oppaan niiden vuokravälityksessä olevien mökkien kansioihin ja jakaa opasta myös omissa tiloissaan. Lisäksi alueen muut majoittajat ovat voineet lisätä oppaan omien huoneistojensa ja huoneidensa varustukseen. Opasta lähetettiin suuren kiinnostuksen vuoksi myös kaikille Kittilän kouluille jaettavaksi oppilaille ja opettajille. Opas on myös julkaistu sähköisesti Levin www-sivuilla osoitteessa <http://www.levi.fi> > Green Days > Matkailijalle sekä Kideven www-sivuilla osoitteessa <http://www.kideve.fi> > Tiedotteet ja julkaisut > Matkailijan ympäristöopas.

Levin tempauspäivä oli onnistunut tapahtuma, joka päätettiin toteuttaa jatkossa vuosittain Levin Matkailun johdolla. Päivä ja sen markkinointi pitävät yllä hankkeen aikana luotua yhteisvastuuta Levin kyläkuvan siisteydestä. Hankkeen aikana tuotetut materiaalit (roskarata koululaisille, ympäristöopas, työkirja päivän toteuttamisesta) toimivat hyvänä pohjana päivän sujuvalle toteuttamiselle.

Kuva Levin Matkailijan ympäristöoppaasta

Yhteistyössä Levin Ympäristötiimin kanssa laadittiin Levin alueen yritysten ympäristötyön tueksi Green Start –ohjelma. Green Start -ohjelman aloittavat yritykset sitoutuvat siihen, että lähtökohdat eli ympäristötyön perusasiat ovat jo kunnossa tai ne hoidetaan kuntoon ensimmäisen Green Start -vuoden aikana. Ohjelman lähtökohtiin kirjattiin mm. se, että yritys noudattaa Rakennetun ympäristön laatukäsikirjaa niiltä osin kuin se on yrityksen toiminnassa mahdollista. Tämä tarkoittaa, että yritys seuraa laatukäsikirjaa ja ottaa käyttöön sen suosituksia. Suositukseen kuuluu esimerkiksi Levin ympäristökalenteri, jossa ohjeistetaan milloin asennetaan ja poistetaan jouluvalot, kesäkukat, kanervat, ja milloin on pihan ja ympäristön kevätsiivouksen aika. Yritys myös sitoutuu siihen, että sillä on roskaton ja siisti, vuodenaikojen mukaisesti huoliteltu toimitila ja lähiympäristö. Green Start –ohjelman kautta voidaan myös osaltaan taata se, että Levin alueen yritykset sitoutuvat sellaiseen toimintaan, joka tukee LKKK –hankkeen tavoitteita – ympärivuotisesti huoliteltua kyläilmettä.

Green Start –ohjelmaan voi tarkemmin tutustua osoitteessa <http://www.levi.fi/fi/green-days/green-start-ymparistoohjelma.html>

Talvikunnossapitomenetelmien kehittäminen

Talvikunnossapitomenetelmien suunnitelman tavoitteena on kehittää talvikunnossapidon menetelmiä Levillä. Suunnitelma lähtee olettamuksesta että talvikunnossapidon käytäntöjä kehittämällä voidaan päästä parempaan lopputulokseen Levin kyläkuvassa, mikä vaatii uusia, innovatiivisia talvikunnossapidon menetelmiä, vanhojen pinttyneiden tapojen ja mielipiteiden kyseenalaistamista, lumen varastoinnin suunnitelmallisuutta, lumen hyödyntämisen kehittämistä sekä yhteen hiileen puhaltamista. Samalla tulee kuitenkin huomioida talvikunnossapidon reunaehdot kuten liikenneturvallisuus, pelastustoimet, esteettömyys ja Levin alueen eri kulkumuodot. Suunnitelmassa käsitellään myös talvikunnossapidon mahdollisuuksia vetovoimaisuuden lisääjänä yhdistämällä lunta valaistuselementteihin ja muihin rakenteisiin.

Talvikunnossapidon haasteisiin Levillä kuuluu mm. liukkautta tarvitsevien liikkumismuotojen käyttö kevyen liikenteen väylillä

Talvikunnossapidon menetelmien kehittämistä käsittelevä raportti jää työkaluksi Levin alueelle niin Kittilän kunnan, Ely-keskuksen kuin muidenkin talvikunnossapidosta vastaavien tahojen käyttöön. Raportti on saatavissa kokonaisuudessaan osoitteesta [http://www.kideve.fi/rakennetun ympariston laatukasikirja](http://www.kideve.fi/rakennetun_ympariston_laatukasikirja) > Taustaa, ja sen sisältöä on soveltuvien osin hyödynnetty Rakennetun ympäristön laatukasikirjassa.

7. PROJEKTIN INNOVATIIVISUUS

LKKK –projektin tavoitteena on tuottaa Leville kokonaisvaltainen ympäristörakentamisen käsikirja, jollaista alueella ei ole aiemmin ollut. Käsikirjan sisältämät ohjeet mm. viherrakentamisen hyödyntämisestä, jäärakentamisesta, talvikunnossapidosta ym. ovat täysin uutta Levillä, jossa tähän mennessä on toimittu ainoastaan perinteisten kaavamääräysten ja rakennustapaohjeiden puitteissa. Aiheeseen liittyvät ohjeet ovat myös olleet jonkin verran hajallaan kunnan sivuilla. Käsikirjan tuottaminen sähköisenä versiona teki mahdolliseksi koota siihen linkityksien avulla kaikki aiheeseen liittyvä materiaali helposti tavoitettavaan ja ylläpidettävään muotoon, joka on aina toimijoiden saatavilla. Tämä on tärkeää siksi, että monet Levin kyläkuvasta osaltaan vastaavat toimijat sijaitsevat muualla kuin Levillä, ja Internet tarjoaa heille helpoimman tavan saada Levin aluetta koskeva tieto käyttöönsä.

Hankkeessa tuotetulle Matkailijan ympäristöoppaalle on alueella myös ollut kysyntää. Oppaan avulla matkailija saa opastusta siihen, miten juuri Levin alueella voi toimia ympäristöystävällisesti. Samalla se sisältää paljon sellaista tietoa, joka on hyödynnettävissä laajemminkin. Tämänkaltaista opasta ei alueella ole aiemmin ollut saatavilla.

Green Days in Many Ways –ympäristökampanjan tapaista, ympäristöystävällisyyteen, kestävään kehitykseen ja Levin kyläkuvaan keskittyvää kampanjaa ei ole aiemmin Levillä toteutettu, joten myös se on osa hankkeen innovatiivisuutta. Kampanjassa tavoitettiin kaikki ne pääkohderyhmät, joita aihe koskettaa: alueen yritykset, asukkaat, kiinteistöjen omistajat sekä matkailijat.

Viherrakentaminen pohjoisissa matkailukeskuksissa on aiheena verrattain uusi eikä sen osalta ole juurikaan tuotettu tietoa. Hanke oli merkittävä päänavaus tälle teemalle, ja sen puitteissa järjestetty Pohjoisen viherpäivät 2010 –seminaari tarjosi kaivatun foorumin käsitellä aihetta monipuolisesti.

Talvikunnossapitomenetelmien kehittäminen Levin kaltaisissa tiiviisti rakennetuissa matkailukeskuksissa on sekin aiheena tuore. LKKK-hankkeen puitteissa tuotettu selvitys aiheesta tarjoaakin tähän teemaan uutta näkemystä, joka on kiinnostanut myös valtakunnallisesti.

8. PROJEKTIN TASA-ARVOVAIKUTUKSET

Projektissa annetaan yhdenvertaiset mahdollisuudet kaikkien ryhmien edustajien osallistua projektin toimintaan.

9. PROJEKTIN VAIKUTUKSET KESTÄVÄÄN KEHITYKSEEN

Kestävän kehityksen tukeminen matkailukeskuksessa on hankkeessa pyritty ottamaan huomioon kaikissa siihen tilatuissa suunnittelutöissä. Erityisesti ympäristökampanja pyrkii herättelemään Levin toimijoita tämän teeman pariin. Konkreettinen esimerkki kestävän kehityksen huomioimisesta on hankkeessa luotu Levin valaistussuunnitelma, jossa energiatehokkuus on otettu yhdeksi keskeiseksi tekijäksi valaistusratkaisujen suosituksissa. Yhteistyö Levin Ympäristötiimin kanssa mahdollisti ympäristöystävälliseen matkailuun kannustavan ympäristökampanjan vaikutusten ulottamisen myös Levin yritysten toimintaan.

10. HYVÄT KÄYTÄNNÖT

Hanke on onnistunut luomaan hyvät käytännön suhteet muihin saman teeman kanssa toimiviin hankkeisiin ja toimijoihin alueella. Levin laatuhanke ja erityisesti sen ympäristötiimin kanssa on voitu suunnitella ja toteuttaa ympäristökampanja, joka on tavoittanut niin asukkaat, matkailijat kuin yrityksetkin. Yhteistyö alan eri toimijoiden kanssa takasi sen, että opas hyödyttää aluetta laajalti. Pidä Lappi Siistinä ry:lle toimitetut oppaat voivat innoittaa myös muita alueita vastaavaan toimintaan.

Levillä toteutettu tempauspäivä on tarkoitus jatkossa toteuttaa vuosittain niin, että siitä muodostuu joka keväinen tapahtuma Leville. Yhteistyö Levi-Instituutin kanssa tekee tästä mahdollisen, ja instituutin opiskelijat saavat samalla hyvän tilaisuuden harjoitteluun tapahtumien järjestämisestä.

11. TOIMINNAN JATKUVUUS

Jotta LKKK-hankkeen tulokset voisivat parhaalla mahdollisella tavalla hyödyttää alueen ympärivuotisuuden kehittymistä, kestäväää kehitystä ja kansainvälistymistä, on jo hankkeen aikana aloitettu keskustelut siitä, miten toimintaa ja tuloksia voidaan jatkossa ylläpitää.

Rakennetun ympäristön laatukäsikirjan osalta on päätetty, että sen ylläpidosta tulee jatkossa vastaamaan Kideve Elinkeinopalvelut. Laatukäsikirja hyväksyttiin Kittilän kunnan teknisen osaston suositukseksi Kittilän kunnanhallituksen kokouksessa 13.9.2010, jossa sen kävivät esittelemässä projektipäällikkö, viestintäassistentti sekä kunnan tiemestari. Käsikirjaa tullaan päätöksen mukaan jatkossa tarjoamaan apuvälineeksi Kittilässä, erityisesti Levillä rakennus- ja saneeraushankkeita toteuttaville tahoille.

Levin tempauspäivän osalta toimintaa on tarkoitus jatkaa Levin Matkailun johdolla vuosittain toistuvana tapahtumana.

Leville tehtyjen suunnitelmien toteutuksesta kantavat vastuun alueen yritykset, kiinteistöjen omistajat, Kittilän kunta sekä Ely-keskus. Esimerkiksi Levin eturinteen kukkakedon käytännön toteutuksesta vastaa Oy Levi Ski Resort Ltd, joka on tehnyt päätöksen toteuttaa kukkaketo vaiheittain vuosien 2011-2014 aikana.

Kaikki hankkeen tulokset ovat hyödynnettävissä Levillä ja mahdollisuuksien mukaan myös muissa matkailukeskuksissa projektin päättymisen jälkeen.

12. HANKKEEN KUSTANNUSARVION JA RAHOITUKSEN TOTEUTUMINEN

Hankkeen kustannusten ja rahoituksen toteuma jäi noin 5 % ylijäämäiseksi hankkeen suunnitelmaan nähden.

Hankkeen kokonaisbudjetti oli 208 000 euroa. Budjettitoteuma oli hankkeen loppuessa 196.880,27 euroa, josta merkittävimmän osuuden muodostivat ostopalvelut.

Hankkeen rahoituksesta vastasivat Kittilän kunta, Levin alueen isoimmat yritykset sekä Euroopan aluekehitysrahasto, jonka osalta vastuviranomaisena toimi Lapin liitto. EAKR-rahoituksen osuus oli 50 % hankkeen kokonaiskuluista, Kittilän kunnan osuus 30,8 % ja yritysten osuus 19,2 %. Rahoitukseen osallistuneet yritykset olivat Levin Matkailu Oy, Oy Levi Ski Resort Ltd sekä Snow White Finland Oy.

13. HANKKEEN TALOUSHALLINTO JA ARKISTOINTI

Projektin taloushallinnon ovat hoitaneet hankkeen projektipäällikkö ja vastuullinen johtaja yhdessä Kittilän kunnan kirjanpidon kanssa. Kittilän kunnan kirjanpito myös arkistoi kaikki hankkeelle kuuluvat laskujen

tositteet. Levin kyläkuvan kehittäminen kilpailueduksi –hankkeeseen liittyvät asiakirjat ja esitykset, esimerkiksi ohjausryhmän pöytäkirjat, tilaisuuksien osallistujaluettelot jne., on arkistoitu sekä paperiversioina että sähköisesti. Asiakirjat säilytetään Kittilän kunnassa.

14. YHTEENVETO PROJEKTIN TOTEUTUKSESTA JA TULOKSISTA

Hankkeen tavoitteet

Levin kyläkuvan kehittäminen kilpailueduksi (LKKK) –hankkeen tavoitteena oli tukea Levin kehitystä kohti sen asettamaa visiota olla vuonna 2020 Pohjois-Euroopan kiinnostavin kansainvälinen aktiviteetti- ja elämyskeskus, joka tarjoaa luontoon ja lappilaiseen kulttuuriin perustuvia monipuolisia matkailupalveluita. Tämän tavoitteen saavuttaminen edellyttää Levin monipuolista kehittämistä niin matkailupalvelujen tarjonnan, laadun kuin rakennetun ympäristönkin osalta.

LKKK -hankkeen lähtökohtana oli alueen yrittäjien halu kehittää Levin matkailukeskuksen kyläkuvaa ympärivuotisen matkailun tukemiseksi ja vastata asiakkaiden toiveisiin ympäristöystävällisyyteen ja kestävään matkailuun liittyen.

Projektin tavoite oli toteuttaa toimintamalli, jonka puitteissa keskustan kyläilmeeseen vaikuttavat tahot heräävät huomaamaan aiheen merkityksen ja saavat käyttöönsä kattavan ympäristörakentamisen käsikirjan. Kirja tarjoaa ohjeita ja opastusta siitä, miten Levillä voidaan rakennetun ympäristön tasoa kehittää ja miten eri toimijat voivat kyläilmettä kohentaa. Toimintamalli päätettiin kohdentaa aluksi Levin ydinkeskustaan, joka jatkossa voi tarjota hyviä käytäntöjä myös keskustan ulkopuolelle.

Lisäksi hankkeen tavoitteena oli yhteisvastuun luominen kaikille alueen toimijoille Levin matkailukylämaiseman hoitoon ja ympäristön siistinä pitämiseen.

Hankkeen toteutus

Hankkeen toimenpiteet jaoteltiin kolmeen osa-alueeseen: suunnitelman laatiminen Levin matkailukylämaiseman kehittämiseksi, ympäristötietoisuuden lisääminen ja yhteisvastuun luominen alueen toimijoille rakennetun ympäristön merkityksestä osana matkailukeskuksen laatua ja kestäväää kehitystä sekä talvikunnossapidon kehittäminen. Toimenpiteet rajattiin koskemaan Levin ydinkeskustaa, jossa toteutetut hyvät mallit voivat jatkossa toimia esimerkkinä Levillä laajemminkin.

Hankkeen onnistumisen kannalta yhteistyö sitä toteuttavien tahojen kesken on ollut keskeisessä roolissa. Hankkeen toteuttamisen päävastuu oli Kittilän kunnan Kideve Elinkeinopalveluilla. Toteuttamista tukivat Kittilän kunnan tekninen osasto. Myös Levin alueen isoimmat yritykset olivat vahvasti sitoutuneet hankkeen toteutukseen, ja osallistuivat aktiivisesti hankkeen ohjausryhmätyöskentelyyn. Ohjausryhmään kuuluivat seuraavat Levin alueen yritykset: Levin Matkailu Oy, Oy Levi Ski Resort Ltd, Hullu Poro Oy, hotelli Levitunturi Oy. Lisäksi hankkeen osarahoittajana toimi Snow White Finland Oy.

Hankkeen puitteissa hankittiin Leville suunnitelmat lumettoman ajan ilmeen kehittämistä, katu ympäristövarusteista ja valaistuksesta, talvikunnossapidon kehittämistä sekä jää- ja lumirakentamistapahtuman järjestämisestä. Näiden pohjalta laadittiin hankkeen päätavoitetta, toimintamallin luomista, tukeva Rakennetun ympäristön laatukäsikirja, johon koottiin myös kattavasti Levillä rakentamiseen ja rakennetusta ympäristöstä liittyvää aineistoa.

Ympäristöystävällisyyteen ja kestäväan matkailuun liittyen hanke teki tiivistä yhteistyötä Levin ympäristötoimin kanssa. Tämä yhteistyö tuki erityisesti LKKK-hankkeessa tehdyn Matkailijan ympäristöoppaan sisällön laatimista.

Hankkeen aikana kävi ilmeiseksi se, että haasteet toimintamallin jalkauttamisessa ja kyläkuvan kehittämisessä liittyvät pitkälti yhteisvastuuseen ja yhteiseen tahtoon huolehtia rakennetun ympäristön tilasta. Tähän haasteeseen pyrittiin vastaamaan mm. haastamalla Levin toimijat mukaan keskusteluun hankkeen teemoista hankkeen järjestämissä yleisötilaisuuksissa sekä huolehtimalla hankkeen toimintojen monipuolisesta tiedottamisesta.

Hankkeen tulokset

LKKK -hanke on pystynyt nostamaan kyläkuvaateeman esille paikallisten toimijoiden keskuudessa, ja toisaalta myös rakentamaan yhteistyötä muiden saman teeman kanssa toimivien tahojen kanssa.

Hankkeen päätulokseen, Rakennetun ympäristön laatukäsikirjaan on koottu hankkeen suunnitelmissa tuotetut suositukset ja ohjeistukset sekä rakentamisessa tarvittava tiet, ml. lait ja määräykset, kattavasti yhdelle nettisivustolle. Kittilän kunnanhallitus hyväksyi syyskuussa 2010 verkkojulkaisun käytettäväksi jatkossa kunnan suosituksena alueen rakentajille. Käsikirja sisältää LKKK –hankkeessa tehdyt Levin kyläkuvasuunnitelmat, joiden suosituksia voi soveltaa laajemmaltikin. Sivustolla on konkreettisia ohjeita ja vinkkejä, jotka esitetään havainnollisten kuvien kanssa. Kaikki hankkeessa tehdyt suunnitelmat löytyvät sivuilta myös kokonaisuudessaan. Tuloksena on kattava opas rakentajalle suunnittelusta toteutukseen ja ylläpitoon. Jatkossa käsikirjaa ylläpitää Kideve Elinkeinopalvelut yhdessä Kittilän kunnan teknisen osaston kanssa. Käsikirja on saatavissa osoitteessa www.kideve.fi/rakennetun_ympariston_kasikirja

Matkailijoille laadittiin ympäristötieto-opas, joka kertoo kuinka Levillä voi matkailla ympäristöystävällisesti. Opas on jaettu Levin majoituskohteisiin pysyväksi osaksi mm. mökkikansioita ja hotellihuoneiden esitevalikoimaa.

Hankkeen tuloksia voivat jatkossa hyödyntää niin Kittilän kunta kuin Levin alueen toimijatkin.